

อ้างประโยชน์สาธารณะ รุกกล้าที่ดินเอกชน : ไม่พ้นความรับผิดชอบ

เรื่องนี้สืบเนื่องมาจาก...คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนิน โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะเนียง เพื่อแก้ไขปัญหา น้ำท่วมและภัยแล้งให้กับราษฎรในพื้นที่ โดยให้กรมชลประทาน (ผู้ถูกฟ้องคดี) เป็นผู้รับผิดชอบ แต่ปรากฏว่าการขุดลอกลำน้ำ ได้รุกร้าเข้าไปในที่ดินของราษฎรรายหนึ่ง โดยกรมชลประทานอ้างว่าราษฎรรายดังกล่าวได้ลงชื่อยินยอมให้ดำเนินการขุดลอก ลำน้ำได้และจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายใดๆ ที่เกิดขึ้น ราษฎรผู้เสียหายโต้แย้งว่าตนไม่ได้ตกลงเช่นนั้น จึงนำเรื่องมาฟ้องต่อ ศาลปกครอง

เรื่องนี้จะลงเอยอย่างไร... มาติดตามกันเลยครับ

ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิครอบครองที่ดินเนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน 14 ตารางวา ในการดำเนินโครงการดังกล่าวทำให้ที่ดินของ ผู้ฟ้องคดีถูกขุดลอกเป็นลำน้ำไปจำนวน 1 ไร่ 83 ตารางวา ถูกทำเป็นถนนเลียบลำน้ำอีก 1 งาน 9 ตารางวา รวมเนื้อที่ที่ถูกรุกร้า ทั้งสิ้นจำนวน 1 ไร่ 1 งาน 92 ตารางวา หรือจำนวน 592 ตารางวา โดยที่ดินส่วนที่เหลือจำนวน 4 ไร่ 22 ตารางวานั้น ได้ถูกแบ่ง ออกเป็น 2 แปลง คือแปลงใหญ่ 1 แปลง และแปลงย่อย 1 แปลง นอกจากนี้ยังมีการตัดโค่นกอไผ่ของผู้ฟ้องคดี 4 กอ และ ต้นมะม่วง 3 ต้น ด้วย

ผู้ฟ้องคดีชี้แจงว่าตนได้ลงชื่อยินยอมในการตัดต้นไม้และให้วางดินถมในที่ดินเท่านั้น ไม่ได้ยินยอมยกที่ดินในส่วนที่ ถูกรุกร้าให้ผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด จึงขอให้ศาลปกครองพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีชดเชยค่าเสียหายในที่ดินที่ถูกรุกร้าเป็นเงิน 125,000 บาท รวมทั้งค่ากอไผ่ 8,000 บาท และค่าต้นมะม่วง 3,000 บาท

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช 2485 กำหนดให้ผู้ฟ้องคดีมีอำนาจ นำเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้ฟ้องคดีไปใช้เพื่อประโยชน์แก่การชลประทานได้ โดยการตกลงการโอนกับผู้ฟ้องคดี หรือ ดำเนินการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (มาตรา 11)

เมื่อข้อเท็จจริงรับกันว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้รุกร้าที่ดินของผู้ฟ้องคดีและมิได้มีการดำเนินการเวนคืนที่ดินตามกฎหมาย ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์หรือตกลงซื้อขายที่ดินกับผู้ฟ้องคดี และไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีมีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย ที่จะขุดลอกเอาที่ดินของผู้ฟ้องคดีโดยวิธีอื่นๆ การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีจึงเป็นการจงใจทำต่อผู้ฟ้องคดีให้ได้รับความเสียหาย แก่ทรัพย์สิน คือที่ดินเนื้อที่ 592 ตารางวา จึงเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้อง รับผิดชอบผู้ฟ้องคดีในผลแห่งการละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า ได้มีการประชุมชี้แจงแก่ราษฎรที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการขุดลอกลำน้ำ และ ผู้ฟ้องคดีได้รับทราบแล้วว่าจะมีการขุดลอกลำน้ำรุกร้าที่ดินของผู้ฟ้องคดีนั้น ก็เป็นข้อกล่าวอ้างลอยๆ ที่ปราศจากพยานหลักฐาน และเนื้อหาในหนังสือที่ผู้ฟ้องคดีลงนามรับทราบและยินยอมก็มีความหมายเพียงแต่ว่าผู้ฟ้องคดียินยอมให้ทางราชการดำเนินการ ขุดลอกและพัฒนาลำน้ำ โดยสามารถรื้อถอน ตัดโค่นต้นไม้ หรือใช้ที่ดินที่ว่างเปล่าของผู้ฟ้องคดีเป็นที่ทิ้งดินเพื่อพัฒnalำน้ำ ได้เท่านั้น ไม่ได้มีข้อความตอนใดแสดงว่า ผู้ฟ้องคดียินยอมให้ขุดลอกลำน้ำรุกร้าที่ดินของผู้ฟ้องคดีหรือผู้ฟ้องคดียกที่ดิน ส่วนดังกล่าวให้แก่ทางราชการแต่อย่างใด และแม้ในหนังสือจะมีข้อความที่แสดงว่าผู้ฟ้องคดีจะไม่ขอเรียกร้องค่าชดเชยใดๆ อันเป็นผลมาจากการพัฒnalำน้ำ แต่ก็เป็นเพียงการแสดงเจตนาว่าผู้ฟ้องคดีจะไม่เรียกร้องค่าเสียหายจากการตัดโค่นต้นไม้ หรือ การทิ้งดินในที่ของผู้ฟ้องคดีเท่านั้น ไม่ได้หมายถึงค่าเสียหายจากการถูกรุกร้าที่ดินดังกล่าว

และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ฟ้องคดียอมได้รับประโยชน์จากการพัฒnalำน้ำรวมทั้งที่ดินในส่วนที่ทำเป็นถนน ด้วยนั้น ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ถูกฟ้องคดีในการที่จะรุกร้าที่ดินของผู้ฟ้องคดีได้ อีกทั้งราษฎรในละแวกนั้นก็ได้รับ ประโยชน์ด้วยเช่นกันมิใช่แต่ผู้ฟ้องคดีเพียงผู้เดียว ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิได้รับค่าเสียหายเพื่อเป็นการชดเชยที่ดินในส่วนที่เสียไป

ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีถูกรุกร้าที่ดินไปจำนวน 592 ตารางวา โดยที่ดินดังกล่าวมีราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บ ค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ตารางวาละ 75 บาท จึงเห็นสมควรกำหนดให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดเชยค่าสินไหม

ทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดีในอัตราดังกล่าวคิดเป็นเงิน 44,400 บาท สำหรับในส่วนค่าเสียหายที่เป็นค่าต้นไม้ นั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ลงนามยินยอมให้รื้อถอนตัดโค่นต้นไม้ หรือใช้ที่ดินของผู้ฟ้องคดีเป็นที่ตั้งดินได้โดยจะไม่เรียกค่าชดเชยใดๆ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเหตุดังกล่าว

สำหรับที่ดินส่วนที่เหลือของผู้ฟ้องคดีซึ่งถูกแบ่งออกเป็น 2 แปลง โดยในส่วนที่เป็นเศษแปลงย่อย 1 แปลง มีเนื้อที่เพียง 2 งาน 41 ตารางวา ตั้งอยู่ระหว่างถนนกับลำน้ำนั้น ผู้ฟ้องคดีอาจใช้ประโยชน์ในที่ดินได้อีกต่อไป ย่อมต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีได้เสียที่ดินแปลงย่อยดังกล่าวไปกับการพัฒนาลำน้ำแห่งนี้ด้วย จึงสมควรกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้อีก 18,075 บาท (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.15/2554)

คดีนี้...นอกจากศาลปกครองสูงสุดได้วางบรรทัดฐานในเรื่องการนำเอาสังหาริมทรัพย์ของเอกชนไปใช้เพื่อประโยชน์แก่การชลประทานซึ่งหน่วยงานทางปกครองต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่อาจทำตามอำเภอใจหรืออ้างประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินการเพื่อรื้อถอนเอาที่ดินของเอกชนมาใช้ประโยชน์โดยไม่จ่ายค่าสินไหมทดแทนแล้ว ยังเป็นอุทาหรณ์ที่ดีสำหรับหน่วยงานทางปกครองที่จะต้องเพิ่มความระมัดระวังในการแปลเจตนาของเอกชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพราะหลักการสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายปกครองนั้น จะต้องคุ้มครองทั้งประโยชน์สาธารณะและประโยชน์ของเอกชนที่เกี่ยวข้องประกอบกัน มิใช่มุ่งประโยชน์สาธารณะจนละเลยผลกระทบต่อเอกชน...ครับ !

นายปกครอง